II

(Muut kuin lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset)

ASETUKSET

KOMISSION DELEGOITU ASETUS (EU) 2020/550,

annettu 12 päivänä helmikuuta 2020,

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 978/2012 liitteiden II ja IV muuttamisesta siltä osin kuin on kyse asetuksen (EU) N:o 978/2012 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen menettelyjen peruuttamisesta väliaikaisesti tiettyjen Kambodžan kuningaskunnasta peräisin olevien tuotteiden osalta

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon yleisen tullietuusjärjestelmän soveltamisesta ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 732/2008 kumoamisesta 25 päivänä lokakuuta 2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 978/2012 ([1]) ja erityisesti sen 19 artiklan 10 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

(1) Kambodžan kuningaskuntaan, jäljempänä 'Kambodža', sovelletaan vähiten kehittyneitä maita koskevan erityisen menettelyn – "Kaikki paitsi aseet (EBA)" – mukaisesti myönnettyjä tullietuuksia asetuksen (EY) N:o 978/2012, jäljempänä 'GSP-asetus', 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan nojalla. Se on myös GSP-asetuksen 1 artiklan 2 kohdan a alakohdan tarkoitetun yleisen menettelyn edunsaajamaa. GSP-asetuksen 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti vähiten kehittyneitä maita koskeva erityinen menettely koostuu yleisen tullitariffin tullien suspendoimisesta kaikilta Kambodžasta peräisin olevilta yhdistetyn nimikkeistön 1–97 ryhmään kuuluvilta tuotteilta, lukuun ottamatta 93 ryhmään kuuluvia tuotteita eli aseita ja ampumatarvikkeita.

(2) GPS-asetuksen 19 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan GSP-asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut tullietuudet voidaan peruuttaa väliaikaisesti kaikilta tai joiltakin edunsaajamaasta peräisin olevilta tuotteilta GPS-asetuksen liitteessä VIII olevassa A osassa luetelluissa yleissopimuksissa (YK:n ja ILOn keskeiset ihmisoikeuksia ja työntekijöiden oikeuksia koskevat yleissopimukset) vahvistettujen periaatteiden vakavan ja järjestelmällisen rikkomisen vuoksi.

(3) Komissio antoi 11 päivänä helmikuuta 2019 täytäntöönpanopäätöksen, jäljempänä 'vireillepanoilmoitus' ([2]), johon sisältyy liite ja jolla aloitetaan menettely Kambodžalle myönnettyjen tullietuuksien peruuttamiseksi väliaikaisesti, jäljempänä 'väliaikaista peruuttamista koskeva menettely', GSP-asetuksen 19 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Komissio ilmoitti kyseisestä täytäntöönpanopäätöksestä samana päivänä Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

(4) Komission käytettävissä tuolloin olleiden tietojen mukaan oli olemassa riittävät perusteet väliaikaista peruuttamista koskevan menettelyn aloittamiseksi. Etenkin täytäntöönpanopäätöksen johdanto-osan 3 kappaleessa ja vireillepanoilmoituksen 5 kohdassa viitataan tietoihin, jotka osoittavat, että Kambodža on rikkonut vakavasti ja järjestelmällisesti seuraavissa neljässä keskeisessä ihmisoikeuksia ja työntekijöiden oikeuksia koskevassa UK:n/ILOn yleissopimuksessa vahvistettuja periaatteita:

([1]) EUVL L 303, 31.10.2012, s. 1.
([2]) EUVL C 55, 12.2.2019, s. 11.

— Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (1966), jäljempänä 'KP-sopimus'

— Yleissopimus nro 87, joka koskee ammatillista järjestäytymisvapautta ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelua (1948), jäljempänä 'ILOn yleissopimus nro 87'

— Yleissopimus nro 98, joka koskee järjestäytymisoikeuden ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden soveltamista (1949), jäljempänä 'ILOn yleissopimus nro 98' ja

— Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (1966), jäljempänä 'TSS-sopimus'.

(5) Komissio kehotti vireillepanoilmoituksessa Kambodžaa ja kolmansia osapuolia esittämään näkökantansa komissiolle. Kolmetoista kolmatta osapuolta ilmoittautui vireillepanoilmoituksessa asetetussa määräajassa ja toimitti komissiolle kirjallisia huomautuksia.

(6) Väliaikaista peruuttamista koskevan menettelyn aloittamisen jälkeen komissio seurasi ja arvioi vireillepanoilmoituksessa lueteltujen neljän yleissopimuksen täytäntöönpanoa Kambodžassa. Seuranta- ja arviointijakso päättyi GSP-asetuksen 19 artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaisesti 12 päivänä elokuuta 2019.

(7) GSP-asetuksen 19 artiklan 6 kohdan mukaisesti komissio hankki kaikki tarpeellisina pitämänsä tiedot, mukaan lukien käytettävissä olevat asiaankuuluvien seurantaelinten arviot ja Kambodžan näkemykset. Komissio teki tarkastuskäynnin Kambodžaan kesäkuussa 2019.

(8) Seuranta- ja arviointijakson aikana komissio tarjosi Kambodžalle mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä, esittää huomautuksia ja näkemyksiä ja tulla kuulluksi. Komissio muun muassa pyysi 24 päivänä heinäkuuta 2019 Kambodžaa esittämään kirjallisesti kantansa päätelmiin, jotka johtivat väliaikaista peruuttamista koskevan menettelyn aloittamiseen. Kambodža vastasi komissiolle 12 päivänä elokuuta 2019 ja kiisti perusteet komission päätökselle aloittaa väliaikaista peruuttamista koskeva menettely. Vastauksessaan Kambodža toi esiin useita suunniteltuja tai pääosin ennen väliaikaista peruuttamista koskevan menettelyn aloittamista toteutettuja korjaavia toimia.

(9) Komissio toimitti 12 päivänä marraskuuta 2019 Kambodžalle GSP-asetuksen 19 artiklan 7 kohdan mukaisesti kertomuksen havainnoistaan ja päätelmistään, jäljempänä 'kertomus'. Kertomus perustui komission 31 päivään lokakuuta 2019 mennessä keräämään näyttöön, joka koski YK:n/ILOn neljässä keskeisessä ihmisoikeuksia ja työntekijöiden oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa vahvistettujen periaatteiden noudattamista, mukaan lukien Kambodžan ja menettelyn kolmansien osapuolten toimittamat näyttö ja tiedot.

(10) Kambodža toimitti kertomusta koskevat huomautuksensa 12 päivänä joulukuuta 2019.

(11) Tämä delegoitu asetus perustuu kertomuksessa esitettyihin havaintoihin ja niiden perustana olevaan näyttöön, Kambodžan vastineen perusteella tehtyihin lisätarkasteluihin ja -arviointeihin sekä 12 päivän joulukuuta 2019 jälkeen tapahtuneeseen kehitykseen.

2. KP-SOPIMUKSESSA VAHVISTETTUJEN PERIAATTEIDEN VAKAVA JA JÄRJESTELMÄLLINEN RIKKOMINEN

2.1 *Oikeus poliittiseen osallistumiseen (KP-sopimuksen 25 artikla)*

(12) KP-sopimuksen 25 artiklassa määrätään, että jokaisella kansalaisella tulee olla oikeus ja mahdollisuus ilman minkäänlaista KP-sopimuksen 2 artiklassa mainittua erottelua ja ilman kohtuuttomia rajoituksia

a) ottaa osaa yleisten asioiden hoitoon välittömästi tai vapaasti valittujen edustajien kautta;

b) äänestää ja tulla valituksi määräaikaisissa ja rehellisissä vaaleissa, jotka perustuvat yleiseen ja yhtäläiseen äänioikeuteen ja salaiseen äänestykseen, joka takaa valitsijoiden tahdon vapaan ilmentymisen;

c) päästä periaatteessa yhdenvertaisina maansa julkisiin virkoihin.

2.1.1 *Havainnot*

(13) Kambodža on toteuttanut useita tukahduttamistoimia pääoppositiopuoluetta eli Kambodžan kansallisen pelastuksen puoluetta (Cambodian National Rescue Party, CNRP), jäljempänä 'CNRP', vastaan rajoittaen poliittista osallistumista ja vaalioikeuksia maassa. Tällaisia toimia olivat erityisesti poliittisia puolueita koskevan lain muuttaminen, CNRP:n puheenjohtajan Kem Sokhan pidättäminen ja CNRP:n purkaminen tuomioistuimen määräyksellä.

(14) Vuoden 2017 maaliskuussa ja heinäkuussa Kambodžan kansalliskokous hyväksyi useita poliittisia puolueita koskevan lain muutoksia, joiden mukaan rikoksesta tuomittu ei voi johtaa poliittista puoluetta. Muutettu poliittisia puolueita koskeva laki antaa lisäksi sisäministerille laajan harkintavallan keskeyttää poliittisen puolueen toiminta ja jättää puolueen hajottamista koskeva esitys korkeimpaan oikeuteen. Kansalliskokous hyväksyi lokakuussa 2017 erinäisiin vaalilakeihin lisämuutoksia, joilla vahvistetaan menettely hajotetun puolueen paikkojen uudelleen jakamiseksi.

(15) CNRP:n johtaja Kem Sokha pidätettiin 3 päivänä syyskuuta 2017 syytettynä maanpetoksesta ja salaliitosta Kambodžan hallituksen kaatamiseksi ulkomaisen vallan turvin ([3]).

(16) Yli vuoden tutkintavankeuden jälkeen Kem Sokha vapautettiin rajoitettua takuuta vastaan 10 päivänä syyskuuta 2018 ja asetettiin oikeudelliseen valvontaan. Kem Sokha vapautettiin oikeudellisesta valvonnasta 10 päivänä marraskuuta 2019. Oikeudenkäynnin tulosta odotettaessa häneltä kuitenkin evättiin osallistuminen poliittiseen toimintaan ([4]).

(17) Kambodžan korkein oikeus määräsi 16 päivänä marraskuuta 2017 CNRP:n hajotettavaksi ja kielsi 118:lta sen korkeista virkamiehistä poliittisen toiminnan viideksi vuodeksi. Korkeimman oikeuden päätös perustui erityisesti poliittisia puolueita koskeva lain 44 §:n muutettuihin säännöksiin, joiden mukaan korkein oikeus voi keskeyttää poliittisen puolueen toiminnan viideksi vuodeksi tai hajottaa sen, jos tämä rikkoo mainitun lain 6 §:n 2 momenttia tai 7 §:ää. CNRP:n hajottaminen korkeimman oikeuden päätöksellä perustui osittain samoihin syytöksiin, joita tutkintatuomari käytti Kem Sokhaa vastaan vireillä olevassa asiassa ([5]).

(18) CNRP:n hajottaminen johti myös siihen, että 5 007 kesäkuussa 2017 valittua CNRP:n kunnan-/paikallisvaltuutettua menetti paikkansa. Kansalliskokouksen CNRP:n jäsenet korvattiin henkilöillä, joita ei ollut valittu vaaleilla. Tämän jälkeen 25 päivänä helmikuuta 2018 pidetyissä epäsuorissa senaatin vaaleissa hallitseva puolue eli Kambodžan kansanpuolue (Cambodian People's Party), jäljempänä 'CPP', voitti kaikki paikat ([6]). CNRP:n hajottaminen jätti maan ilman uskottavaa oppositiota ennen 29 heinäkuuta 2018 pidettyjä kansallisia vaaleja, joissa CPP sai kaikki 125 paikkaa kansalliskokouksessa, mikä käytännössä loi yhden puolueen valtion, jossa ei ole parlamentaarista oppositiota.

2.1.2 ***Kambodžan kanta***

(19) Kambodža väittää, että muutettua poliittisia puolueita koskevaa lakia sovelletaan erotuksetta kaikkiin poliittisiin puolueisiin, että se sisältää kaikki perusvaatimukset, joita demokraattisten maiden olisi noudatettava, ja että sen tarkoituksena on estää demokratian perusperiaatteiden vastaiset väärinkäytökset.

(20) Kambodža perustelee Kem Sokhan pidättämistä rikoslain 443 §:llä, jossa tuomitaan salahanke ulkomaisen vallan kanssa, ja tukeutuu väitettyihin todisteisiin Kem Sokhan salaliitosta hallituksen kaatamiseksi ([7]). Kambodža väittää, että CNRP:n puheenjohtajana Sokhan maanpetos saattoi myös puolueen syylliseen valoon, minkä johti puolueen hajottamiseen oikeusviranomaisen määräyksestä.

(21) Lisäksi Kambodža väittää, että korkeimman oikeuden 16 päivänä marraskuuta 2017 antama päätös määrätä CNRP hajottamisesta oli suvereenin valtion päätös ja että kansallisten oikeudellisten päätösten täytäntöönpano on oikeusvaltioperiaatetta puolustavan suvereenin valtion sisäinen asia.

([3]) Syytteet perustuivat vuonna tehtyyn 2013 videotallenteeseen, jolla Kem Sokha keskusteli ulkomaisten asiantuntijoiden kanssa strategiasta äänten saamiseksi vaaleissa. Katso UA KHM 5/2017, 8. syyskuuta 2017. Katso myös A/HRC/39/73/Add.1, 7. syyskuuta 2018.

([4]) Kambodžalainen tuomioistuin ilmoitti 9. joulukuuta 2019, että Kem Sokhan oikeudenkäynti alkaa 15. tammikuuta 2020.

([5]) A/HRC/39/73/Add.1, 20 kohta.

([6]) Kunnanvaltuustojen jäsenet valitsevat välillisesti 62:sta senaatin paikasta 58. Neljästä muusta senaatin paikasta päättää kuningas ja kansalliskokous.

([7]) Kambodža väittää, että Kem Sokhan teot todistetaan videolla, jolla hänen väitetään myöntäneen, että hän toimi ulkomaisen vallan käskystä ja että hänen lopullinen tavoitteensa oli hallituksen ylimmän johtajan vaihtaminen.

(22) Heinäkuun 29 päivänä 2018 pidettyjen vaalien osalta Kambodža korostaa, että 20 poliittisen puolueen rekisteröinti ja 6 956 900 äänestäjän osallistuminen on selkeä osoitus siitä, että poliittisia puolueita koskevaan lakiin tehdyt muutokset ja niistä johtuva paikkojen uudelleenjako ei riistänyt kambodžalaisilta heidän oikeuttaan osallistua poliittisten asioiden hoitoon. Näin ollen väite, jonka mukaan KP-yleissopimuksen 25 artiklaa on rikottu, ei ole perusteltu.

2.1.3 ***Arviointi***

Poliittisia puolueita koskevan lain muutokset

(23) Vuoden 2017 muutokset poliittisia puolueita koskevaan lakiin sisältävät säännöksiä, jotka mahdollistavat laajan harkintavallan poliittisten puolueiden hajottamisessa ja poliittisen toiminnan kieltämisessä puoluejohtajilta määräämättömäksi ajaksi ilman asianmukaista menettelyä ([8]).

(24) Poliittisia puolueita koskevan lain 38 §:n nojalla sisäministeriöllä on laajat päätöksentekovaltuudet poliittisten puolueiden suhteen ja se toimii käytännössä niiden hallinnoijana. Se voi esimerkiksi päättää keskeyttää poliittisten puolueen toiminnan ja esittää korkeimmalle oikeudelle pyynnön niiden hajottamisesta. Koska mainitun lain 38 §:ssä ei säädetä selvistä ja avoimista kriteereistä tällaisille esityksille, sisäministeriöllä on laaja harkintavalta ehdottaa puolueen hajottamista.

(25) YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston (OHCHR) mukaan sisäministeriön nimittäminen poliittisten puolueiden hallinnoijaksi Kambodžassa on ”vastoin kansainvälisiä standardeja, joissa tasapuolisten poliittisten toimintaedellytysten varmistamiseksi edellytetään, että on olemassa toimeenpanovallan käyttäjästä riippumattomia sääntelyelimiä” ([9]). Lisäksi, kuten YK:n erityisraportoija totesi, poliittisia puolueita koskevaan lakiin tehdyt muutokset ja niiden jälkeinen paikkojen uudelleenjako riistivät ”miljoonilta kambodžalaisilta poliittisen osallistumisen oikeuden. Niiden, jotka äänestivät CNRP:tä niissä vaalipiireissä, joissa CNRP voitti, vuoden 2013 kansalliskokousvaaleissa ja vuoden 2017 kunnallisvaaleissa äänestämät ehdokkaat on korvattu eri henkilöillä, jotka edustavat eri poliittisia puolueita, mikä puolestaan on vaikuttanut senaattorien valintaan. Tämä loukkaa selvästi kambodžalaisten oikeutta osallistua poliittisten asioiden hoitoon, mihin kuuluu oikeus tulla edustetuksi valittujen edustajien kautta ([10])”.

(26) Tammikuussa 2019 Kambodža muutti poliittisia puolueita koskevan lain 45 §:ää siten, että siinä sallitaan sellaisten henkilöiden, joilta poliittinen toiminta on kielletty, pyytävän kuninkaalta poliittisten oikeuksiensa palauttamista pääministerin pyynnöstä. Tämä muutos ei kuitenkaan mahdollista kaikkien kiellettyjen poliittisten oikeuksien täysimääräistä palauttamista, koska kyseiset henkilöt eivät voi tehokkaasti jatkaa poliittista toimintaansa niin kauan kuin CNRP kokonaisuudessaan on lakkautettu. Lisäksi päätöksen heidän poliittisten oikeuksiensa palauttamisesta tekevät heidän poliittiset vastustajansa eikä riippumaton elin. Poliittisia puolueita koskevan lain 45 §:n muuttaminen ei myöskään tarjoa ratkaisua 5 007 valitun CNRP:n kunnanvaltuutetun syrjään siirtämiselle ([11]).

(27) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että poliittisia puolueita koskeva laki, sellaisena kuin se on muutettuna vuonna 2017, sisältää säännöksiä, jotka rikkovat KP-sopimuksen 25 artiklassa vahvistettuja periaatteita.

CNRP:n hajottaminen ja Kem Sokhan pidättäminen

(28) Kambodža väittää, että CNRP:n hajottaminen johtui siitä, että sen johtaja Kem Sokha syyllistyi rikokseen salaliitosta vieraan vallan kanssa. Komissio toteaa kuitenkin, että CNRP hajotettiin ennen kuin Kem Sokhan oikeudenkäynti oli edes alkanut. On syytä huomata, että YK:n erityisraportoija on tuonut esiin vakavan huolensa näytöstä, jonka perusteella korkein oikeus teki päätöksen CNRP:n hajottamisesta ([12]), ja tällaiseen näyttöön perustuvan syytöksen vakavuudesta ([13]).

([8]) Ks. Joint UNCT Cambodia Report in the context of Cambodia's third UPR cycle (YK:n Kambodžan maakohtaisen ryhmän yhteinen raportti Kambodžan kolmannesta UPR-arviointijaksosta), 11 kohta.

([9]) YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimisto, Muutettua poliittisia puolueita koskevaa lakia koskeva ihmisoikeuksien analyysi (A human rights analysis of the amended law on political parties), 28. maaliskuuta 2017.

([10]) YK:n ihmisoikeusneuvosto, erityisraportoijan raportti Kambodžan ihmisoikeustilanteesta, A/HRC/39/73, 76 kohta (2018).

([11]) A/HRC/42/60, 7 kohta.

([12]) A/HRC/39/73/Add.1, 20 kohta.

([13]) UA KHM 5/2017, 8. syyskuuta 2017.

(29) Mielivaltaista vangitsemista käsittelevän YK:n työryhmän (UNWGAD) mukaan Kem Sokhan vapaudenriisto tapahtui poliittisiin perustein ([14]) ja johtui siitä, että hän käytti mielipiteen- ja sananvapauttaan sekä oikeuttaan osallistua maansa hallituksen toimintaan ja julkisten asioiden hoitoon. Näin ollen se oli ristiriidassa muun muassa KP-sopimuksen 19 ja 25 artiklan kanssa ([15]). Myös YK:n erityisraportoija ilmaisi huolensa siitä, että Kem Sokhan pidättäminen tapahtui poliittisin perustein ennen vuoden 2018 parlamenttivaaleja ([16]).

(30) CNRP:n hajottaminen rajoitti 118 CNRP:n jäsenen, 55 kansalliskokoukseen valitun CNRP:n jäsenen ja 5 007 erotetun paikallis- ja kunnanvaltuutetun oikeutta osallistua julkisten asioiden hoitoon. Kuten YK:n erityisraportoija totesi, CNRP:n hajottaminen ja poliittisen toiminnan kieltäminen sen jäseniltä kyseenalaistavat 29 päivänä heinäkuuta 2018 pidettyjen parlamenttivaalien rehellisyyden ([17]).

(31) Kaikki YK:n valvontaelimet ovat ilmaisseet huolensa tästä tilanteesta ja huomauttaneet, että CNRP:n paikkojen uudelleenjako muille puolueille etenkin kunnallisella tasolla riistää kambodžalaisilta heidän poliittisen osallistumisoikeutensa ([18]). YK:n erityisraportoijan vuoden 2018 raportissa todetaan myös, että poliittisten oikeuksien heikentäminen Kambodžassa, mukaan lukien perustuslakiin tehdyt muutokset majesteettirikoksen sisällyttämiseksi siihen, on huolestuttavaa kehitystä, jolla pyritään tukahduttamaan eriäviä mielipiteitä ja kaventamaan perusvapauksia ([19]).

(32) Sen jälkeen kun väliaikaista peruuttamista koskeva menettely käynnistettiin helmikuussa 2019, Kambodžan poliittisten oikeuksien tilanne on edistynyt vain vähän. Poliittisten oikeuksien tukahduttaminen hallitsee edelleen Kambodžan poliittista toimintaympäristöä. CNRP on edelleen kielletty, poliittiset oikeudet on edelleen evätty sen tukijoilta ja jäseniltä ja CPP on vakiinnuttanut ylivoimaisen määräävän asemansa valtion instituutioissa ([20]). CNRP:n kunnallisten johtajien ja kunnanvaltuutettujen toimet siirrettiin lähes kokonaan vaaleilla valitsemattomille CPP:n jäsenille ([21]). Vaikka oppositiojohtaja Kem Sokha vapautettiin oikeudellisesta valvonnasta 10 päivänä marraskuuta 2019, hänen tapauksensa käsittelyä ei ole lopetettu ja hän joutuu edelleen vastaamaan rikossyytteisiin. Lisäksi häneltä on evätty osallistuminen poliittiseen toimintaan.

2.1.4 ***KP-sopimuksen 25 artiklaa koskevat päätelmät***

(33) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että Kambodžan vuoden 2017 jälkeen toteuttamilla toimilla, etenkin on poliittisia puolueita koskevaan lakiin tehdyillä muutoksilla, CNRP:n hajottamisella ja sen paikkojen jakamisella tämän jälkeen uudelleen kansalliskokouksessa ja paikallisvaltuustoissa, on ollut kielteinen vaikutus demokratiaan, poliittiseen osallistumiseen ja moniarvoisuuteen Kambodžassa. Toimet viittaavat poliittisesti motivoituneeseen järjestelmään, joka koostuu lainsäädännöllisistä, oikeudellisista ja hallinnollisista toimista, joilla pyrittiin rajoittamaan poliittista osallistumista ja vaalioikeuksia muun muassa ennen heinäkuussa 2018 pidettyjä parlamenttivaaleja. Toimet ovat estäneet kambodžalaisia käyttämästä täysin poliittisia oikeuksiaan, kuten oikeutta ottaa osaa julkisten asioiden hoitoon ja äänestää ja tulla valituksi määräaikaisissa ja rehellisissä vaaleissa sekä oikeutta päästä periaatteessa yhdenvertaisina maansa julkisiin virkoihin, kuten PK-sopimuksen 25 artiklassa määrätään.

(34) Komissio katsoo, että loukattujen oikeuksien luonne ja havaittujen rikkomusten kesto, laajuus ja vaikutukset osoittavat, että Kambodža on rikkonut vakavasti ja järjestelmällisesti PK-sopimuksen 25 artiklassa vahvistettuja periaatteita GSP-asetuksen 19 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla.

2.2 ***Oikeus sananvapauteen (KP-sopimuksen 19 artikla)***

(35) KP-sopimuksen 19 artiklassa määrätään seuraavaa:

([14]) YK:n ihmisoikeusneuvosto, mielivaltaista vangitsemista käsittelevän työryhmän 81. istunnossaan antamat lausunnot, 17.–26. huhtikuuta 2018, A/HRC/WGAD/2018/9, 57 kohta.
([15]) A/HRC/WGAD/2018/9, 47 ja 61 kohta.
([16]) UA KHM 5/2017, 8. syyskuuta 2018.
([17]) A/HRC/39/73/Add.1, 15. elokuuta 2018, 87 kohta.
([18]) Ks. edellä, 23 ja 87 kohta.
([19]) A/HRC/39/73, 89 kohta.
([20]) Ks. myös A/HRC/42/60, 27. elokuuta 2019, 71 kohta.
([21]) Ks. edellä, 5 kohta.

”1. Jokaisella on oikeus mielipiteen vapauteen ilman ulkopuolista puuttumista.

2. Jokaisella on sananvapaus; tämä oikeus sisältää vapauden hankkia, vastaanottaa ja levittää kaikenlaisia tietoja ja ajatuksia riippumatta alueellisista rajoista joko suullisesti, kirjallisesti tai painettuna taiteellisessa muodossa tahi muulla hänen valitsemallaan tavalla.

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettujen vapauksien käyttö merkitsee erityisiä velvollisuuksia ja erityistä vastuuta. Se voidaan sen tähden saattaa tiettyjen rajoitusten alaiseksi, mutta näiden tulee olla laissa säädettyjä ja sellaisia, jotka ovat välttämättömiä

a) toisten henkilöiden oikeuksien tai maineen kunnioittamiseksi,

b) valtion turvallisuuden tai yleisen järjestyksen (”*ordre public*”), terveydenhoidon tai moraalin suojelemiseksi.”

(36) PK-sopimusta koskevassa yleiskommentissaan nro 34 ihmisoikeuskomitea katsoo, että mielipiteen- ja sananvapaus ovat läheisesti toisiinsa liittyviä oikeuksia ja että ne ovat olennaisia kaikille yhteiskunnille ja muodostavat demokraattisen ja vapaan yhteiskunnan perustan ([22]). Ne tarkoittavat myös vapaata lehdistöä ja sitä, että muut tiedotusvälineet voivat kommentoida julkisia asioita ilman sensuuria tai rajoituksia ja tiedottaa asioista yleisölle.

2.2.1 ***Havainnot***

(37) Kambodžan lait sisältävät useita säännöksiä, jotka ovat KP-sopimuksen 19 artiklan mukaisten Kambodžan velvoitteiden vastaisia, muun muassa väljästi ja epämääräisesti muotoiltuja säännöksiä, joiden nojalla Kambodžan viranomaisilla on laaja harkintavalta kyseisten lakien ja asetusten täytäntöönpanossa ja syytteiden nostamisessa sananvapauden harjoittamiseen liittyvissä rikoksissa. Tällaisia ovat Kambodžan perustuslakiin vuonna 2018 tehdyt muutokset, majesteettirikosta koskeva lauseke rikoslaissa, lehdistölaki, vaalilaki, televiestintälaki, yhdistyksiä ja valtioista riippumattomia järjestöjä koskeva laki (LANGO), poliittisia puolueita koskeva laki, ammattiyhdistyksiä koskeva laki sekä verkkosivuilla ja internetin sosiaalisessa mediassa tapahtuvan julkaisemisen valvontaa Kambodžan kuningaskunnassa koskeva hallituksen päätös (Prakas) nro 170.

(38) Lisäksi komissio panee merkille toimittajien tilanteen (pidätyksen, vangitsemisen, syytteen tai tuomion uhka), Cambodia Daily -sanomalehden lopettamisen verotarkastuksen perusteella, radioasemien Radio Free Asia ja Voice of America paikallisten toimintojen lopettamisen sekä muiden radiotaajuuksien sulkemisen. Toimittajia on syytetty tai pidätetty ilman muuta ilmeistä syytä kuin se, että heidän on ilmoitettu puhuneen Kambodžan hallitusta vastaan tai osallistuneen vaikuttamistoimintaan.

(39) Monet kansainväliset valvontaelimet ovat panneet tilanteen huolestuneena merkille. Kambodžan ihmisoikeustilanteesta 5 päivänä toukokuuta 2019 antamassaan loppuraportissa YK:n erityisraportoija kehotti Kambodžaa *antamaan vapaalle lehdistölle lisätilaa, mukaan lukien tilaa riippumattomille toimittajille*. Yleismaailmallista määräaikaistarkistusta (UPR) käsittelevän YK:n työryhmän vuoden 2019 raportissa kehotetaan Kambodžaa vapauttamaan välittömästi vankeudesta kaikki henkilöt, jotka on pidätetty rauhanomaisen ilmaisun- ja kokoontumistoiminnan vuoksi, ja suojelemaan toimittajia, ihmisoikeuksien puolustajia, poliittisen opposition jäseniä ja ammattiyhdistysten jäseniä häirinnältä, mielivaltaisilta pidätyksiltä ja fyysisiltä hyökkäyksiltä, takaamaan sananvapaudelle vapaata toimintatilaa sekä verkossa että sen ulkopuolella ilman pelkoa joutua syytteeseen rikoslain ja televiestintälain nojalla ([23]). Kambodža hyväksyi useimmat näistä suosituksista 18 päivänä huhtikuuta 2019.

(40) Entisiä CNRP:n jäseniä vastaan nostettujen kanteiden määrän kasvu vuonna 2019 on osoitus lakien vakavasta ja järjestelmällisestä väärinkäytöstä, jolla pelotellaan ja häiritään yksityishenkilöitä, koska nämä käyttävät perusvapauksiaan, etenkin oikeuttaan sananvapauteen ja mielipiteen vapauteen ilman ulkopuolista puuttumista. Eri mieltä olevia Kambodžan kansalaisia vaiennetaan ja heiltä riistetään oikeus sananvapauteen enenevässä määrin varsinkin sosiaalisessa mediassa ja verkkoalustoilla. Heitä uhkaillaan, pelotellaan ja syytetään oikeudessa kaikista eriävistä mielipiteistä, myös käyttämällä viime vuonna rikoslakiin sisällytettyä majesteettirikosta koskevaa säännöstä ([24]).

([22]) YK:n ihmisoikeuskomitea, Yleinen kommentti nro 34, 19 artikla, mielipiteen- ja sananvapaus (General Comment No. 34, Article 19, Freedoms of opinion and expression), CCPR/C/GC/34, 11 (12. syyskuuta 2011).

([23]) YK:n ihmisoikeusneuvosto, Yleismaailmallista määräaikaistarkistusta käsittelevän YK:n työryhmän raportti: Cambodia, A/HRC/41/17, s. 11 ja sitä seuraavat sivut, muun muassa suositukset 110.12, 110.27, 110.29, 110.81, 110.83, 110.85, 110.87, 110.91, 110.93, 110.94, 110.96, 110.98 ja 110.99 (5. huhtikuuta 2019).

([24]) Ks. YK:n erityisraportoijan 8. marraskuuta 2019 antama lausunto.

2.2.2 ***Kambodžan kanta***

(41) Kambodža katsoo, että edellä kuvatut toimet toimittajia ja tiedotusvälineitä vastaan ovat perusteltuja sen verotusta ja lähetyslupia koskevien kansallisten lakien ja asetusten nojalla. Se korostaa Kambodžassa tällä hetkellä rekisteröityjen ja toimivien mediaorganisaatioiden suurta määrää. Kambodža huomauttaa myös, että se on antanut useille radioasemille luvan aloittaa toimintansa uudelleen ja myöntänyt radiolähetystoiminnan harjoittajille lupia tarjota lähetysaikaa.

(42) Lisäksi Kambodža viittaa viimeaikaiseen lainsäädännön kehitykseen, muun muassa komissioon, joka on perustettu arvioimaan lehdistölakiin mahdollisesti tehtäviä muutoksia ja tiedonsaantia koskevan lakiluonnoksen valmistelutyötä, joka on käynnissä ministeriöiden välisellä tasolla.

2.2.3 ***Arviointi***

(43) Lakien käyttö sananvapauden rajoittamiseen on vakava ongelma. YK:n asiantuntijat, mielipiteen- ja sananvapauden edistämisen ja suojelun erityisraportoija mukaan lukien, toivat 19 päivänä kesäkuuta 2019 esiin huolensa rikosoikeuden käytöstä sananvapauden estämiseksi sekä verkossa että sen ulkopuolella ja muistuttivat Kambodžaa siitä, että sananvapaus on yksi demokraattisen ja oikeudenmukaisen yhteiskunnan peruspilareista ja että sananvapauden rajoitusten on oltava vähäisiä ja tarkoin määriteltyjä. Kambodžan viranomaiset ovat toteuttaneet oikeustoimia yksityishenkilöitä vastaan ainoastaan siitä syystä, että he ovat antaneet poliittisia johtajia tukevia lausuntoja, mikä ei ole PK-sopimuksen 19 artiklan 3 kohdan mukaista ja katsotaan siten perusteettomaksi rajoittamiseksi. Kambodžan kanta, etenkin sen kuvaus maan mediaympäristöstä, poikkeaa jyrkästi sen asemasta 143. sijalla maailman lehdistönvapausindeksissä. Ihmisoikeustilannetta Kambodžassa käsittelevä YK:n erityisraportoija muistutti 8 päivänä marraskuuta 2019, että mielipiteen- ja sananvapauden käyttöön poliittisessa keskustelussa ja yleisten asioiden kommentointiin perustuvat pidätykset eivät ole sallittuja.

(44) Kansalaisyhteiskunnan ja kansainvälisten ihmisoikeuselinten lukuisten saatavilla olevien raporttien mukaisesti komissio katsoo myös, että Kambodža on rajoittanut sananvapautta useilla laeilla ja oikeudellisilla ja hallinnollisilla toimilla, etenkin toimittajiin, lehdistöön ja muihin tiedotusvälineisiin sekä valtiosta riippumattomiin järjestöihin ja yksityishenkilöihin, kuten ihmisoikeuksien puolustajiin, kohdistuvilla toimilla. Kambodža ei ole toteuttanut toimia näiden puutteiden korjaamiseksi eikä se ole toteuttanut tehokkaita toimia tiedotusvälineiden riippumattomuutta ja toimittajien sananvapautta koskevien UPR-suositusten panemiseksi täytäntöön, vaikka se hyväksyikin suositukset ([25]).

(45) Vaikka Kambodža sitoutui tarkistamaan ja/tai muuttamaan useita lakejaan muun muassa vuoden 2019 UPR:n yhteydessä ja se on toteuttanut useita hallinnollisia toimia tällaisen tarkastelun ja/tai muutosten tekemiseksi väliaikaista peruuttamista koskevan menettelyn aloittamisen jälkeen, konkreettista edistymistä ei kuitenkaan ole vielä tapahtunut eikä Kambodžan lakeja ei ole saatettu yhdenmukaiseksi sen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden, etenkään PK-sopimuksen 19 artiklan, kanssa.

(46) Komissio muistuttaa, että vaikka sananvapauteen voidaan kohdistaa joitakin rajoituksia, tällaisten rajoitusten on täytettävä PK-sopimuksen 19 artiklan 3 kohdan vaatimukset, myös se, että rajoitusten on oltava oikeasuhteisia ja välttämättömiä demokraattiselle yhteiskunnalle. Komissio katsoo, että Kambodža ei ole osoittanut riittävällä tavalla, että sen oikeuskehyksessä vahvistetut sananvapauden rajoitukset ja niiden täytäntöönpano täyttävät PK-sopimuksen 19 artiklassa asetetut edellytykset.

2.2.4 ***KP-sopimuksen 19 artiklaa koskevat päätelmät***

(47) Loukattujen oikeuksien luonne ja havaittujen rikkomusten kesto, laajuus ja vaikutukset huomioon ottaen komissio katsoo, että Kambodžan oikeuden käyttö ja sen toteuttamat oikeudelliset ja hallinnolliset toimet sananvapauden rajoittamiseksi sekä se, että Kambodža ei ole toteuttanut tarvittavia toimia kansalaisyhteiskunnan vapaan toimintatilan varmistamiseksi, ovat johtaneet PK-sopimuksen 19 artiklassa vahvistettujen periaatteiden vakavaan ja järjestelmälliseen rikkomiseen GSP-asetuksen 19 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla.

([25]) A/HRC/41/17/Add. 1.

2.3 *Oikeus yhdistymisvapauteen ja rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen (PK-sopimuksen 21 ja 22 artikla)*

(48) PK-sopimuksen 21 artiklassa määrätään, että on tunnustettava oikeus kokoontua rauhanomaisesti. Tämän oikeuden käyttämiselle ei saa asettaa muita kuin sellaisia rajoituksia, joista on säädetty laissa ja jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa kansallisen ja yleisen turvallisuuden tai yleisen järjestyksen (”*ordre public*”) säilyttämiseksi, terveyden tai moraalin suojaamiseksi tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi.

(49) KP-sopimuksen 22 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Jokaisella on oikeus yhdistymisvapauteen muiden kanssa, mikä käsittää myös oikeuden muodostaa ammattiyhdistyksiä ja liittyä niihin etujensa suojelemiseksi.

2. Tämän oikeuden käyttämiselle ei saa asettaa muita rajoituksia kuin ne, jotka on säädetty lailla ja jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa kansallisen tai yleisen turvallisuuden tahi yleisen järjestyksen (”*ordre public*”) takia taikka terveydenhoidon tai moraalin tahi muiden oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi. Tämä artikla ei estä laillisten rajoitusten asettamista asevoimiin ja poliisiin kuuluviin nähden heidän käyttäessään tätä oikeutta.

3. Mikään tässä artiklassa ei oikeuta Kansainvälisen työjärjestön vuonna 1948 hyväksymän ammatillista järjestymisvapautta ja ammatillisen järjestymisoikeuden suojelua koskevan yleissopimuksen sopimuspuolia ryhtymään lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin, jotka loukkaisivat, tai soveltamaan lakia tavalla, joka saattaisi loukata yleissopimuksessa myönnettyä turvaa.”

2.3.1 *Havainnot*

(50) Kambodžassa on voimassa valtioista riippumattomia järjestöjä koskeva laki LANGO, jossa asetetaan useita rajoituksia yhdistysten rekisteröitymiselle ja niiden toiminnalle sekä laajoja raportointivelvoitteita. LANGOn 8 artikla sisältää laajat perusteet kansalaisyhteiskunnan järjestöjen rekisteröitymisen rajoittamiselle. LANGOn 9 artiklan mukaan niiden on rekisteröidyttävä voidakseen harjoittaa mitä tahansa toimintaa. LANGOn 25 artiklassa yhdessä sen 30 artiklan kanssa asetetaan osittain epäselviä raportointivaatimuksia ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjä koskevia rajoituksia, jotka ylittävät PK-sopimuksen 22 artiklan 2 kohdassa sallitut rajoitukset. Lisäksi LANGOn 24 artiklassa säädettyä puolueettomuusvaatimusta ([26]) ei määritellä, ja sen soveltaminen on epäselvää. LANGOssa myös sallitaan kansalaisjärjestön lopettaminen tai luettelosta poistaminen, jos tämä ei noudata omia sääntöjään, vaikka tällainen laiminlyönti ei olisi Kambodžan lainsäädännön vastainen.

(51) Sen lisäksi, että LANGOn oikeudellinen kehys on epämääräinen ja epäselvä, Kambodža on toteuttanut sen puitteissa useita toimia yhdistymisvapauden estämiseksi. Varsinkin keskeisten kansalaisyhteiskunta-, maaoikeus- ja ympäristöaktivistien pidätykset ja vangitsemiset, ehdollisista rangaistuksista ja kuninkaan armahduksista huolimatta, ovat johtaneet kansalaisyhteiskunnan tilan kaventamiseen ([27]). Vaikka kansalaisyhteiskunnan tapahtumia koskeva kolmen päivän ennakkoilmoituspakko kumottiin marraskuussa 2018, komissio on saanut kansalaisjärjestöiltä muun muassa Kambodžaan kesäkuussa 2019 tehdyn tarkastusmatkan aikana raportteja siitä, että paikallinen poliisi, armeija ja oikeuslaitos jatkavat niiden valvontaa ja häirintää. Jotkin kansalaisjärjestöt raportoivat hallituksen valvovan niiden perheenjäseniä.

(52) Asioiden tila vahvistettiin myös heinäkuussa 2019 julkaistun YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston roolia ja saavutuksia Kambodžassa koskevan raportin ([28]) päätelmissä ja suosituksissa; raportissa ihmisoikeusvaltuutetun toimisto vahvistaa ilmoitukset, joiden mukaan poliisi valvoo kansalaisjärjestöaktivistejä tiiviisti, ja pyytää Kambodžaa antamaan kansalaisjärjestöille lisää toimintatilaa. Huolenaiheet tuodaan esiin myös vuoden 2019 yleismaailmallista määräaikaistarkistusta, jäljempänä ’UPR’, koskevassa raportissa. Kambodža hyväksyi UPR-suositukset, joissa maata kehotetaan lopettamaan kaikenlainen häirintä, pelottelu, voiman käyttö ja mielivaltainen puuttuminen yhdistymisvapautta ja rauhanomaista kokoontumisvapautta koskeviin oikeuksiin ([29]).

([26]) LANGOn 24 artiklassa säädetään, että kansalaisjärjestöjen on säilytettävä puolueettomuutensa Kambodžan kuningaskunnan poliittisia puolueita kohtaan.

([27]) A/HRC/39/73/Add.1, s. 9.

([28]) OHCHR (31. heinäkuuta 2019) – OHCHR:n vuosiraportti toiminnasta Kambodžassa.

([29]) YK:n ihmisoikeusneuvosto, Yleismaailmallista määräaikaistarkistusta käsittelevän YK:n työryhmän raportti: Kambodža, A/HRC/41/17, lyhenteet lisätty. UPR-arvioinnissa suositellaan erityisesti muuttamaan LANGOa ja saattamaan se yhdenmukaiseksi PK-sopimuksen mukaisten Kambodžan velvoitteiden kanssa ja luomaan turvallinen ja suotuisa ympäristö kansalaisyhteiskunnalle ja ammattiyhdistyksille. (mm. suositukset 110.12, 110.25 ja 110.102), suojelemaan valtiosta riippumattomia järjestöjä ja varmistamaan, että LANGOn hallinnollisia säännöksiä ei käytetä valtiosta riippumattomien järjestöjen hajottamiseen, niiden toiminnan keskeyttämiseen tai vaikuttamiseen niihin muulla tavoin kielteisesti (suositus 110.28), toteuttamaan kaikki toimenpiteet toimittajien, ihmisoikeuksien puolustajien, ammattiyhdistysten työntekijöiden, maa- ja ympäristöaktivistien ja muiden kansalaisyhteiskunnan työntekijöiden suojelemiseksi ja tukemiseksi (suositus 110.85) ja toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että yhdistymisvapautta ja rauhanomaista kokoontumisvapautta koskevia oikeuksia ei estetä mielivaltaisilla rajoituksilla ja/tai liiallisella voimankäytöllä (suositus 110.107).

2.3.2 ***Kambodžan kanta***

(53) Kambodža perustelee toimiaan sillä, että paikallisviranomaisten on varmistettava turvallisuus ja yleinen järjestys ja että kyseiset kansalaisjärjestöt olivat toimineet ilman toimivaltaa tai rikkoneet kannanotoillaan lakia.

(54) Kambodža vahvistaa sitoutumisensa LANGOn uudelleentarkasteluun ja toteaa, että keskustelut kansalaisjärjestöjen kanssa on aloitettu ja että kaikissa demokraattisissa maissa tällainen prosessi vaatii aikaa.

(55) Kambodža lisää, että tiedonsaantia koskevaa lakiehdotusta valmistellaan parhaillaan moitteettomassa yhteistyössä YK:n organisaatioiden kanssa (esimerkiksi YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimisto ja Unescon Phnom Penh'n toimisto). Kambodža on myös pidentänyt kansalaisjärjestöjen rekisteröintiverojen ja verovelvoitteiden määräaikoja.

2.3.3 ***Arviointi***

(56) YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimisto ilmaisi jo vuonna 2015 ja sen tiedottaja elokuussa 2017 huolensa LANGOsta ja sen vaikutuksista kansalaisjärjestöjen ja yksityishenkilöiden mahdollisuuksiin puolustaa ihmisoikeuksia ja edistää avoimuutta ja vastuuvelvollisuutta. LANGOn puutteita ovat nostaneet esiin myös komissio ja Euroopan ulkosuhdehallinto, jäljempänä 'EUH', muun muassa vuonna 2018 tarkkailuoperaation yhteydessä, ja kansainvälinen yhteisö esimerkiksi vuoden 2019 UPR-arvioinnin yhteydessä sekä YK:n pääsihteeri ja YK:n erityisraportoija.

(57) Vaikka Kambodža on toteuttanut tiettyjä myönteisiä toimia, kuten aloittanut prosessin LANGOn tarkistamiseksi, käynyt vuoropuhelua kansalaisjärjestöjen kanssa ja kumonnut vaatimuksen kansalaisyhteiskunnan tapahtumia koskevasta kolmen päivän ennakkoilmoituspakosta, komissio katsoo havaintojensa perusteella, että nämä toimet eivät riitä korjaamaan olemassa olevia puutteita. Kambodžan oikeudellinen kehys on pysynyt muuttumattomana eikä konkreettisia toimia tai lausuntoja kansalaisyhteiskunnan toimintatilan edistämiseksi ja suojelemiseksi ole toteutettu tai esitetty. Lisäksi raportit kansalaisyhteiskunnan edustajien ja aktivistien valvonnasta, tarkkailusta, häirinnästä, pidätyksistä ja vangitsemisista jatkuvat ([30]).

(58) Kambodža antoi 3 päivänä joulukuuta 2018 lausunnon, jossa se sitoutandraui edistämään aitoa kumppanuutta kansalaisjärjestöjen kanssa. Silti YK:n pääsihteeri joutui heinäkuussa 2019 kehottamaan Kambodžaa antamaan lisätakeita siitä, että kansalaisjärjestöt voivat toimia esteettömästi ja niiden toimintatilaa lisätään. YK:n pääsihteeri korosti tältä osin LANGOn uudelleentarkastelun merkitystä ([31]).

(59) Kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön ja ihmisoikeusneuvoston (HRC) oikeuskäytännön perusteella komissio katsoo, että LANGOn 8 ja 25 artiklan yhdessä sen 30 artiklan kanssa rikkovat KP-sopimuksen 22 artiklan 2 kohtaa. Myös LANGOn 9, 20 ja 24 artikla rikkovat KP-sopimuksen 22 artiklan 2 kohtaa, sillä niiden soveltamiseen liittyy vakavia huolenaiheita ([32]).

(60) Tarkemmin esitettynä komissio siis katsoo, että LANGOn 8 artiklassa vahvistetut perusteet yhdistysten rekisteröinnin rajoittamiselle menevät pidemmälle kuin KP-sopimuksen 22 artiklan 2 kohdassa sallitaan. Komissio toteaa myös, että LANGOn 25 artiklassa yhdessä sen 30 artiklan kanssa asetetaan kansalaisjärjestöille raportointivaatimuksia, jotka menevät pidemmälle kuin KP-sopimuksen 22 artiklan 2 kohdassa sallitaan. Myöskään LANGOn 24 artiklassa säädetyn puolueettomuusvaatimuksen epämääräinen muotoilu ja epäselvä soveltaminen eivät täytä KP-sopimuksen 22 artiklan 2 kohdan vaatimuksia.

([30]) Ks. YK:n erityisraportoijan 8. marraskuuta 2019 antama lausunto, jossa hallitusta kehotetaan kunnioittamaan mielipiteen, sananvapauden ja kokoontumisen vapautta. Ks. myös Kambodžan pääministerille 8. joulukuuta 2019 osoitettu kansalaisyhteiskunnan yhteinen kirje, jossa ilmaistiin huoli työntekijöiden oikeuksien puolustajien, ammattiyhdistysten johtajien ja kansalaisyhteiskunnan aktivistien nykyisestä toimintaympäristöstä sekä tukahduttamistoimista riippumattomien ja kriittisten mielipiteiden vaientamiseksi.

([31]) A/HRC/42/31, 31. heinäkuuta 2019.

([32]) LANGOn analyysi ihmisoikeusnormien osalta on ollut saatavilla YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston Kambodžan toimipisteen verkkosivustolla vuodesta 2015 lähtien. Ks. esimerkiksi YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston päätelmät sivuilla 17 ja 18 siitä, että 24 artikla loukkaa sananvapautta ja muita ihmisoikeuksia ja että 25 artiklassa yhdessä 30 artiklan kanssa asetetaan yhdistymisvapaudelle enemmän rajoituksia kuin KP-sopimuksen 22 artiklan 2 kohdassa sallitaan.

2.3.4 ***KP-sopimuksen 21 ja 22 artiklaa koskevat päätelmät***

(61) Loukattujen oikeuksien luonne ja havaittujen rikkomusten kesto, laajuus ja vaikutukset huomioon ottaen komissio katsoo, että Kambodžan oikeudenkäyttö ja sen toteuttamat oikeudelliset ja hallinnolliset toimet yhdistymisvapauden ja rauhanomaisen kokoontumisvapauden rajoittamiseksi sekä se, että Kambodža ei ole toteuttanut tehokkaita toimia kansalaisyhteiskunnan vapaan toimintatilan varmistamiseksi, ovat johtaneet PK-sopimuksen 21 ja 22 artiklassa vahvistettujen periaatteiden vakavaan ja järjestelmälliseen rikkomiseen GSP-asetuksen 19 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla.

(62) Komissio muistuttaa, että vaikka yhdistymisvapauteen ja rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen voidaan kohdistaa joitakin rajoituksia, tällaisten rajoitusten on täytettävä PK-sopimuksen 22 artiklan 2 kohdan vaatimukset, mukaan lukien se, että rajoitusten on oltava välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa ja oikeasuhteisia. Komissio katsoo, että Kambodža ei ole osoittanut riittävällä tavalla, että sen lainsäädännössä vahvistetut yhdistymisvapauden ja rauhanomaisen kokoontumisvapauden rajoitukset ja niiden täytäntöönpano täyttävät PK-sopimuksen 22 artiklassa asetetut edellytykset ([33]).

3. **ILOn YLEISSOPIMUKSIIN NRO 87 JA NRO 98 SEKÄ TSS-SOPIMUKSEEN LIITTYVÄT MUUT ASIAT**

3.1 ***Työntekijöiden oikeudet – yhdistymisvapaus, järjestäytymisoikeus ja kollektiivinen neuvotteluoikeus (ILOn yleissopimuksen nro 87 2, 3, 4 ja 7 artikla; ILOn yleissopimuksen nro 98 1 ja 3 artikla; KP-sopimuksen 19, 21 ja 22 artikla; TSS-sopimuksen 7 ja 8 artikla)***

(63) Komissio panee merkille vireillepanoilmoituksessa tarkoitettuja työntekijöiden oikeuksiin liittyviä kysymyksiä koskevat Kambodžan toimittamat tiedot ja päivitykset.

(64) Komissio toteaa, että toimet, jotka Kambodža on toteuttanut sen jälkeen, kun väliaikaista peruuttamista koskeva menettely aloitettiin helmikuussa 2019, osoittavat, että työntekijöiden oikeuksiin liittyvissä kysymyksissä on tehty joitakin parannuksia. Vakavia puutteita ja rikkomuksia esiintyy kuitenkin edelleen kahdessa kysymyksessä, jotka ovat ammattiyhdistysten johtajia vastaan nostettujen siviili- ja rikosoikeudenkäyntien päättäminen ja ammattiyhdistysjohtajien murhien tutkinta ILOn suositusten mukaisesti.

(65) Komissio katsoo, että vaikka ammattiyhdistysten johtajia, aktivisteja ja työntekijöitä koskevien lukuisten rikosoikeudellisten, siviilioikeudellisten ja ratkaisemattomien työriitojen sovittelemisessa on edistytty huomattavasti, kaikki jäljellä olevat avoimet tapaukset olisi ratkaistava viipymättä. Vaikka lukuisten tapausten ratkaiseminen onkin kiitettävää, se ei kumoa aiempia mielivaltaisia pidätyksiä, vaikka niiden kesto olisi ollut lyhyt.

(66) Komissio toteaa, että vuosina 2004 ja 2007 tehtyjen ammattiyhdistysten johtajien murhien tutkinnassa ei ole saatu konkreettisia tuloksia. Mainitut tutkinnat ovat edelleen kesken, vaikka Kambodža on sitoutunut saattamaan syylliset oikeuteen mahdollisimman nopeasti ja vaikka Kambodžan ratifioimien kansainvälisten työsopimusten soveltamista tarkasteleva kansallinen komissio kutsui koolle *ad hoc* -kolmikantakokouksen tammikuussa 2019 ja ministeriöiden välisen kokouksen helmikuussa 2019.

(67) Komissio katsoo, että ammattiyhdistysten johtajia vastaan nostetut ratkaisemattomat siviili- ja rikosoikeudelliset tapaukset ja epäonnistuminen ammattiyhdistysten johtajien murhien riippumattoman tutkinnan päätökseen saattamisessa rikkovat vakavasti ILOn yleissopimuksiin nro 87 ja nro 98 sekä KP-sopimuksen 19, 21 ja 22 artiklaan kirjattuja yhdistymisvapauden periaatteita.

(68) Komissio katsoo myös, että uusi neuvottelukierros työmarkkinaosapuolten kanssa olisi käynnistettävä viipymättä, jotta voidaan jatkaa ammattiyhdistyksiä koskevan lain tarkistamista. Tarkistuksessa olisi asetettava etusijalle lain soveltaminen kaikkiin työntekijöihin ja virkamiehiin, lisäsäännökset ammattiyhdistysten ja työnantajajärjestöjen rekisteröitymisen helpottamiseksi ja suoja kaikenlaista ammattiyhdistysten syrjintää vastaan sekä pyrittävä varmistamaan, että laki on täysin yhdenmukainen ILOn yleissopimusten nro 87 ja 98 kanssa.

([33]) Ks. edellä.

3.2 ***Syrjimättömyys, maa- ja asumisoikeudet (TSS-sopimuksen 2 artiklan 2 kohta ja 11 artiklan 1 kohta)***

(69) Komissio panee merkille Kambodžan toimittamat tiedot ja päivitykset, jotka koskevat maanomistusoikeuksia, mukaan lukien maan alkuperäiskansojen tilanteen tunnustaminen. Komissio toteaa, että Kambodža on edistynyt tuntuvasti sokerialan taloudellisia maankäyttöoikeuksia koskevien maariitojen ratkaisemisessa sen jälkeen, kun väliaikaista peruuttamista koskeva menettely aloitettiin. Puutteita esiintyy kuitenkin edelleen maan rekisteröinnin, omistusoikeuksia koskevien säännösten ja asianmukaisten ja puolueettomien tarkastelujen osalta sekä alkuperäisyhteisöjen oikeuksiin liittyvissä kysymyksissä. Tarvitaan lisätoimia, jotta voidaan luoda asianmukainen oikeudellinen kehys, jolla varmistetaan avoimet ja osallistavat mekanismit maariitojen ratkaisemista varten.

4. **PÄÄTELMÄT**

(70) GSP-asetuksen 19 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan kyseisen asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun tullietuusmenettelyn mukaiset tullietuudet voidaan peruuttaa väliaikaisesti keskeisissä ihmisoikeuksia ja työntekijöiden oikeuksia koskevissa YK:n ja ILOn yleissopimuksissa vahvistettujen periaatteiden vakavan ja järjestelmällisen rikkomisen vuoksi.

(71) Kun otetaan huomioon 2.1, 2.2 ja 2.3 kohdassa kuvatut tosiseikat ja havainnot, loukattujen oikeuksien luonne ja Kambodžan toimien ja laiminlyöntien kesto, laajuus ja vaikutukset, komissio toteaa Kambodžan rikkoneen vakavasti ja järjestelmällisesti KP-sopimuksen 19, 21, 22 ja 25 artiklassa vahvistettuja periaatteita.

(72) Otettuaan huomioon Kambodžan huomautukset ja näkemykset komissio katsoo, että Kambodžalle myönnetty etuusmenettely olisi peruutettava väliaikaisesti kunnes päätetään, että peruuttamiseen oikeuttavat syyt ovat rauenneet.

(73) Arvioitaessa, mihin tuotteisiin peruuttamista olisi sovellettava, komissio ottaa huomioon Kambodžan taloudellisen kehityksen tarpeet ja GSP-asetuksen tavoitteet, myös Kambodžan tarpeen monipuolistaa vientipohjaansa. Komissio ottaa huomioon myös peruuttamisen sosioekonomiset vaikutukset muun muassa työntekijöihin ja toimialoihin.

(74) Komissio ottaa lisäksi huomioon Kambodžan saavuttaman edistymisen väliaikaista peruuttamista koskevan menettelyn aloittamisen jälkeen. Komissio panee myös merkille Kambodžan myönteisen yhteistyön prosessin aikana.

(75) Sen vuoksi komissio katsoo, että GSP-asetuksen mukaiset tullietuudet olisi peruutettava tietyiltä Kambodžasta peräisin olevilta tuotteilta. Kyseiset tuotteet kuuluvat seuraaviin harmonoidun järjestelmän HS-koodeihin: 1212 93, 4201 00, 4202, 4203, 4205 00, 4206 00, 6103 41, 6103 43, 6103 49, 6105, 6107, 6109, 6115 10, 6115 21, 6115 22, 6115 29, 6115 95, 6115 96, 6115 99, 6203 41, 6203 43, 6203 49, 6205, 6207, 6211 32, 6211 33, 6211 39, 6211 42, 6211 43, 6211 49, 6212, 6403 19, 6403 20, 6403 40, 6403 51, 6403 59, 6403 91, 6403 99, 6405 ja 6406.

(76) Komissio jatkaa Kambodžan tilanteen seuraamista muun muassa siviilioikeuksien ja poliittisten oikeuksien, työntekijöiden oikeuksien sekä maa- ja asumisoikeuksien osalta. Komissio voi muuttaa tullietuuksien peruuttamista. Jos Kambodža ratkaisee kokonaisuudessaan tässä delegoidussa asetuksessa esiin tuodut kysymykset, komissio voi palauttaa tullietuudet GSP-asetuksen 20 artiklan mukaisesti,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Muutetaan asetus (EU) N:o 978/2012 seuraavasti:

1) Korvataan liitteessä II olevan otsikon ”1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetun yleisen menettelyn edunsaajamaat, jotka on väliaikaisesti poistettu kyseisestä menettelystä kaikkien tai tiettyjen kyseisten maiden alkuperätuotteiden osalta” alla oleva teksti ja taulukko seuraavasti:

”Sarake A: Unionin ulkomaankauppatilastoissa käytetyn maa- ja alueluokituksen mukainen kirjainkoodi

Sarake B: Nimi

Sarake C: Niiden tuotteiden HS-koodit, joiden osalta 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetut tullietuudet on väliaikaisesti peruutettu

A	B	C
KH	Kambodža	4201 00, 4202, 4203, 4205 00, 4206 00, 6103 41, 6103 43, 6103 49, 6105, 6107, 6109, 6115 10, 6115 21, 6115 22, 6115 29, 6115 95, 6115 96, 6115 99, 6203 41, 6203 43, 6203 49, 6205, 6207, 6211 32, 6211 33, 6211 39, 6211 42, 6211 43, 6211 49, 6212, 6403 19, 6403 20, 6403 40, 6403 51, 6403 59, 6403 91, 6403 99, 6405, 6406”

2) Korvataan liitteessä IV olevan ensimmäisen taulukon ”1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitetun vähiten kehittyneitä maita koskevan erityisen menettelyn edunsaajamaat” jälkeen oleva teksti ja taulukko seuraavasti:

”1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitetun vähiten kehittyneitä maita koskevan erityisen menettelyn edunsaajamaat, jotka on väliaikaisesti poistettu kyseisestä menettelystä kaikkien tai tiettyjen kyseisistä maista peräisin olevien tuotteiden osalta

Sarake A: Unionin ulkomaankauppatilastoissa käytetyn maa- ja alueluokituksen mukainen kirjainkoodi

Sarake B: Nimi

Sarake C: Niiden tuotteiden HS-koodit, joiden osalta 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitetut tullietuudet on väliaikaisesti peruutettu

A	B	C
KH	Kambodža	1212 93, 4201 00, 4202, 4203, 4205 00, 4206 00, 6103 41, 6103 43, 6103 49, 6105, 6107, 6109, 6115 10, 6115 21, 6115 22, 6115 29, 6115 95, 6115 96, 6115 99, 6203 41, 6203 43, 6203 49, 6205, 6207, 6211 32, 6211 33, 6211 39, 6211 42, 6211 43, 6211 49, 6212, 6403 19, 6403 20, 6403 40, 6403 51, 6403 59, 6403 91, 6403 99, 6405, 6406”

2 artikla

Edellä 1 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua väliaikaista peruuttamista ei sovelleta sellaisten tuotteiden tuontiin, jotka ovat jo matkalla unioniin 12 päivänä elokuuta 2020 edellyttäen, että kyseisten tuotteiden määräpaikkaa ei voida muuttaa. Tällöin vaaditaan voimassa oleva tosite konossementin muodossa.

3 artikla

Tämä asetus tulee voimaan kolmantena päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Sitä sovelletaan 12 päivästä elokuuta 2020.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 12 päivänä helmikuuta 2020.

Komission puolesta

Puheenjohtaja

Ursula VON DER LEYEN